

สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้าน
ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคใต้

นาย ฟารุต สมีครไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๖

ISBN 974-583-531-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018285

018785

19785C22A

STATE AND PROBLEMS OF THE UTILIZATION OF INSTRUCTIONAL FOLK MEDIA
OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN SOUTHERN REGION

Mr. Faroot Smarkthai

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Audio-Visual Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้านของครูโรงเรียน
ประถมศึกษาในเขตจังหวัดภาคใต้

โดย นายพารุต สมัครไทย

ภาควิชา โสตรักษนศึกษา

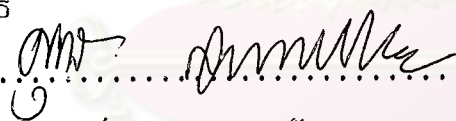
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. เขาวเลิศ เลิศชโลฬาร

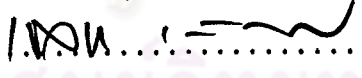

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

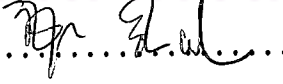
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภกร สุวรรณาศรัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. เขาวเลิศ เลิศชโลฬาร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเชาว์ เนตรประเสริฐ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. วิชุดา รัตนเพียร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ สมยศ สิงห์คำ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พารุต สมัครไทย : สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้านของครูโรงเรียน
ประถมศึกษาในภาคใต้ (STATE AND PROBLEMS OF THE UTILIZATION OF
INSTRUCTIONAL FOLK MEDIA OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN SOUTHERN
REGION) อ.ที่ปรึกษา : ดร.เชาวเลิศ เลิศขไลพาร, ๑๖๔ หน้า.
ISBN 974-583-531-5

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจสื่อการเรียนการสอนที่บ้านในภาคใต้และศึกษาสภาพ
ปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้านของครูประถมศึกษาในภาคใต้ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
นครศรีธรรมราช ตรัง กระบี่ ภูเก็ต พังงา สงขลา พัทลุง สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

๑. สื่อที่บ้านที่ใช้ในการเรียนการสอนที่ระบุไว้ ๑๔๔ ชนิด จำแนกเป็นสื่อประเภทวัสดุ
๕๗ ชนิด ประเภทเครื่องมืออุปกรณ์ ๓๒ ชนิด ประเภทกิจกรรม ๕๒ ชนิด ประเภทสถานที่ ๗ ชนิด และ
ประเภทบุคคล ๑๐ ชนิด

๒. สภาพการใช้สื่อของครู ครูเลือกใช้สื่อประเภทกิจกรรมมากอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ
ประเภทบุคคล ขั้นตอนที่นิยมใช้คือ ใช้ในขั้นตอนปฏิบัติและสอนเนื้อหา ใช้ในวิชากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
มากที่สุด และใช้สอนเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ครูส่วนใหญ่ต้องการใช้สื่อกิจกรรม ใช้สอนในขั้นตอน
การสอนเนื้อหาและสอนวิชากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เหตุผลที่ใช้สื่อคือ สื่อที่บ้านต้องการปรับปรุง
การสอนให้ดีขึ้น

๓. ปัญหาที่พบคือ ไม่มีสื่อที่บ้านที่สัมพันธ์กับเนื้อหา ไม่สะดวกในการใช้สื่อ และไม่มีคู่มือการ
ใช้สื่อที่บ้าน

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา
สาขาวิชา โสตทัศนศึกษา
ปีการศึกษา ๒๕๓๖

ลายมือชื่อนิสิต *Quynon Romant.*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *(๑๐๐) ๑-๒*

G442049 : MAJOR AUDIO-VISUAL EDUCATION
 KEY WORD: INSTRUCTIONAL FOLK MEDIA / FOLK MEDIA/ SOUTHERN REGION

FAROOT SMARKTHAI : STATE AND PROBLEMS OF THE UTILIZATION OF
 INSTRUCTIONAL FOLK MEDIA OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN SOUTHERN
 REGION. THESIS ADVISOR : CHAWALERT LERTCHALOLARN, Ph.D. 169 PP.
 ISBN 974-583-531-5

The objective of this study was to survey the state and problems of the utilization of instructional folk media of elementary school teachers in Southern region : Suratthani, Nakornsitamarat, Trang, Krabi, Phuket, Pangnga, Songkla, Pattalung, Satool, Pattani, Yala, and Narathiwat. The folk media in this study were identified to cultural media.

The findings could be summarized as the followings:

1. Among the folk media there were categorized as 57 materials, 32 tools and equipment, 52 activities, 7 settings and 10 groups of people had been identified to be able to use as instructional media.
2. The activities were the most common instructional folk media used in school and followed by tools and equipment. These media were mostly used in stage teaching. Most of the instructors used these media gave the major reason of utilizing the folk media was to improve instruction. The frequency of utilizing instructional folk media was once a year.
3. The problems of the utilization of the media were : no folk media related to the subject matter, no instructional manual on utilizing folk media, and not convenient in using instructional folk media.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... ไลตทัศนศึกษา
 สาขาวิชา..... ไลตทัศนศึกษา
 ปีการศึกษา..... ๒๕๓๖

ลายมือชื่อนิสิต..... *Quyen Hordan*
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *1404 1522*
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร. เชาวเลิศ เลิศขไลหาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่ต้นตลอดมา ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภกร สุวรรณาศรัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเชาว์ เนตรประเสริฐ อาจารย์ ดร. วิชุดา รัตนเพียร อาจารย์ สมยศ สิงห์คำ ที่มีส่วนช่วยเหลือในการวิจัย ผู้เขียนไม่ขอลืมพระคุณและจะระลึกถึงความดีของท่านตลอดไป

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ให้ข้อมูล สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณท่านผู้บริหารโรงเรียน และครูประจำการที่เสียสละ เวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณและขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยขอมอบแต่ คุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณ ข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

พารุต สมัครไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ญ

บทที่

๑	บทนำ	๑
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
	คำถามการวิจัย	๕
	ขอบเขตการวิจัย	๕
	คำจำกัดความในการวิจัย	๕
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
๒	วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	๗
	การใช้สื่อการเรียนการสอน	๗
	ความหมายของสื่อการเรียนการสอน	๗
	ประเภทของสื่อการเรียนการสอน	๘
	การใช้สื่อการเรียนการสอน	๑๑
	ขั้นตอนการใช้สื่อการเรียนการสอน	๑๓
	ปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอน	๑๔

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

สื่อพื้นบ้าน	๑๖
ความหมายของสื่อพื้นบ้าน	๑๖
สื่อพื้นบ้านกับการเรียนการสอน	๑๗
สื่อพื้นบ้านกับการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน	๑๗
สื่อพื้นบ้านกับการศึกษาในระบบโรงเรียน	๑๘
วัฒนธรรม	๒๒
ความหมายของวัฒนธรรมพื้นบ้าน	๒๒
ประเภทของวัฒนธรรมพื้นบ้าน	๒๔
คุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้าน	๒๔
ที่มาของวัฒนธรรมพื้นบ้าน	๒๘
บทบาทและหน้าที่ของวัฒนธรรมพื้นบ้าน	๓๐
วัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้	๓๓
ความเป็นมาของวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้	๓๓
ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของภาคใต้	๓๕
สภาพภูมิประเทศของภาคใต้	๓๖
ลักษณะของวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้	๓๖
บทสรุปของวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้	๔๒

๓

การดำเนินการวิจัย	๔๓
วิธีการดำเนินการวิจัย	๔๓
ขั้นตอนของการวิจัย	๔๓
กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย	๔๕

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๔๔
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	๔๕
	การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๕
๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๖
๕	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๓๑
	สรุปผลการวิจัย	๑๓๑
	อภิปรายผลการวิจัย	๑๓๔
	ข้อเสนอแนะ	๑๓๘
	บรรณานุกรม	๑๓๙
	ภาคผนวก ก	๑๔๔
	ภาคผนวก ข	๑๖๒
	ประวัติผู้เขียน	๑๖๙

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

๑.๑	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน	
	จำแนกตามเขตที่ตั้ง.....	๕๖
๑.๒	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	
	จำแนกตามเพศ.....	๕๗
๑.๓	ภูมิภาคที่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๕๗
๑.๔	เขตโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๕๘
๑.๕	ประสบการณ์การสอนของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๕๙
๑.๖	วิชาที่สอนของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๕๐
๑.๗	ระดับชั้นที่สอนของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๕๑
๑.๘	การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม.....	๕๒
๑.๙	การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับสื่อการสอน.....	๕๒
๒.๑	สื่อการสอนที่บ้านที่ครูในเขตอำเภอเมืองใช้มาก.....	๕๓
๒.๒	สื่อการสอนที่บ้านที่ครูในเขตอำเภอรอบนอกใช้มาก.....	๕๔
๒.๓	สื่อการสอนที่บ้านที่เขตตำบลใช้มาก.....	๕๔
๒.๔	สื่อการสอนที่บ้านที่ครูในภาคใต้ใช้มาก.....	๕๕
๒.๕	เปรียบเทียบรายชื่อสื่อที่บ้านที่ครูทั้ง ๓ เขตสื่อที่ใช้มาก.....	๕๖
๒.๖	ความถี่ในการใช้สื่อที่บ้านประเภทวัสดุของครูในภาคใต้.....	๕๗
๒.๗	ความถี่ในการใช้สื่อที่บ้านประเภทวัสดุของครูในภาคใต้.....	๕๘
๒.๘	ความถี่ในการใช้สื่อที่บ้านประเภทวัสดุของครูในภาคใต้.....	๕๙
๒.๙	ข้อคิดเห็นของครูที่ไม่ใช้สื่อที่บ้านประเภทวัสดุของครูในภาคใต้.....	๖๐
๒.๑๐	ข้อคิดเห็นของครูที่ไม่ใช้สื่อที่บ้านประเภทวัสดุของครูในภาคใต้.....	๖๑
๒.๑๑	ข้อคิดเห็นของครูที่ไม่ใช้สื่อที่บ้านประเภทวัสดุของครูในภาคใต้.....	๖๒
๒.๑๒	ความถี่ในการใช้สื่อที่บ้านประเภทเครื่องมือของครูในภาคใต้.....	๖๓
๒.๑๓	ความถี่ในการใช้สื่อที่บ้านประเภทเครื่องมือของครูในภาคใต้.....	๖๔

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

๓.๓	ขั้นตอนการใช้อื้อพื้นบ้านของครูในเขตอำเภอเมือง.....	๘๙
๓.๔	ขั้นตอนที่ครูในเขตอำเภอเมืองอยากให้อสอน.....	๙๐
๓.๕	วิชาที่ครูในเขตอำเภอเมืองใช้อื้อพื้นบ้านประกอบการสอน.....	๙๑
๓.๖	วิชาที่ครูในเขตอำเภอเมืองอยากให้อสอน.....	๙๒
๓.๗	เรื่องที่ครูในเขตอำเภอเมืองให้อสอน.....	๙๓
๓.๘	เรื่องที่ครูในเขตอำเภอเมืองอยากให้อสอน.....	๙๓
๓.๙	เหตุผลในการใช้อื้อพื้นบ้านของครูในเขตอำเภอเมือง.....	๙๔
๓.๑๐	เหตุผลที่ไม่ได้อื้อพื้นบ้านของครูในเขตอำเภอเมือง.....	๙๕
๓.๑๑	ปัญหาที่พบในการใช้อื้อพื้นบ้านของครูในเขตอำเภอเมือง.....	๙๖
๓.๑๒	แหล่งที่มาของอื้อพื้นบ้านของครูในเขตอำเภอเมือง.....	๙๗
๓.๑๓	อื้อพื้นบ้านที่ครูในเขตอำเภอรอบนอกเลือกให้อ.....	๙๘
๓.๑๔	อื้อพื้นบ้านที่ครูในเขตอำเภอรอบนอกอยากให้อ.....	๙๙
๓.๑๕	ขั้นตอนการใช้อื้อพื้นบ้านของครูในเขตอำเภอรอบนอก.....	๑๐๐
๓.๑๖	ขั้นตอนที่ครูในเขตอำเภอรอบนอกอยากให้อสอน.....	๑๐๑
๓.๑๗	วิชาที่ครูในเขตอำเภอรอบนอกใช้อื้อพื้นบ้านประกอบการสอน.....	๑๐๒
๓.๑๘	วิชาที่ครูในเขตอำเภอรอบนอกอยากให้อสอน.....	๑๐๓
๓.๒๐	เรื่องที่ครูในเขตอำเภอรอบนอกให้อสอน.....	๑๐๔
๓.๒๑	เรื่องที่ครูในเขตอำเภอรอบนอกอยากให้อสอน.....	๑๐๔
๓.๒๒	เหตุผลในการใช้อื้อพื้นบ้านของครูในเขตอำเภอรอบนอก.....	๑๐๕
๓.๒๓	เหตุผลที่ไม่ได้อื้อพื้นบ้านของครูในเขตอำเภอรอบนอก.....	๑๐๖
๓.๒๔	ปัญหาที่พบในการใช้อื้อพื้นบ้านของครูในเขตอำเภอรอบนอก.....	๑๐๗
๓.๒๕	แหล่งที่มาของอื้อพื้นบ้านของครูในเขตอำเภอรอบนอก.....	๑๐๘
๓.๒๖	อื้อพื้นบ้านที่ครูในเขตตำบลเลือกให้อ.....	๑๐๘
๓.๒๗	อื้อพื้นบ้านที่ครูในเขตตำบลอยากให้อ.....	๑๑๐

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

๓.๒๘	ขั้นตอนการใช้อีพินบ้านของครูในเขตตำบล.....	๑๑๑
๓.๒๙	ขั้นตอนที่ครูในเขตตำบลอยากใช้สอน.....	๑๑๒
๓.๓๐	วิชาที่ครูในเขตตำบลใช้อีพินบ้านประกอบการสอน.....	๑๑๓
๓.๓๑	วิชาที่ครูในเขตตำบลอยากใช้สอน.....	๑๑๔
๓.๓๒	เรื่องที่ครูในเขตตำบลใช้สอน.....	๑๑๕
๓.๓๓	เรื่องที่ครูในเขตตำบลอยากใช้สอน.....	๑๑๕
๓.๓๔	เหตุผลในการใช้อีพินบ้านของครูในเขตตำบล.....	๑๑๖
๓.๓๕	เหตุผลที่ไม่ได้ใช้อีพินบ้านของครูในเขตตำบล.....	๑๑๗
๓.๓๖	ปัญหาที่พบในการใช้อีพินบ้านของครูในเขตตำบล.....	๑๑๘
๓.๓๗	แหล่งที่มาของอีพินบ้านของครูในเขตตำบล.....	๑๑๙
๓.๓๘	อีพินบ้านที่ครูในภาคใต้เลือกใช้.....	๑๒๐
๓.๓๙	อีพินบ้านที่ครูในภาคใต้อยากใช้.....	๑๒๑
๓.๔๐	ขั้นตอนการใช้อีพินบ้านของครูในภาคใต้.....	๑๒๒
๓.๔๑	ขั้นตอนที่ครูในภาคใต้อยากใช้สอน.....	๑๒๓
๓.๔๒	วิชาที่ครูในภาคใต้ใช้อีพินบ้านประกอบการสอน.....	๑๒๔
๓.๔๓	วิชาที่ครูในภาคใต้อยากใช้สอน.....	๑๒๕
๓.๔๔	เรื่องที่ครูในภาคใต้ใช้สอน.....	๑๒๖
๓.๔๕	เรื่องที่ครูในภาคใต้อยากใช้สอน.....	๑๒๖
๓.๔๖	เหตุผลในการใช้อีพินบ้านของครูในภาคใต้.....	๑๒๗
๓.๔๗	เหตุผลที่ไม่ได้ใช้อีพินบ้านของครูในภาคใต้.....	๑๒๘
๓.๔๘	ปัญหาที่พบในการใช้อีพินบ้านของครูในภาคใต้.....	๑๒๙
๓.๔๙	แหล่งที่มาของอีพินบ้านของครูในภาคใต้.....	๑๓๐